

Galácia pygua kuery pe Paulo ombopara va'ekue

Galácia pygua kuery pe Paulo ombopara va'ekue

Kova'e kuaxia ma Galácia yyy re Jesus remimbo'e kuery ikuai va'e pe apóstolo Paulo ombopara va'ekue. Ha'e ae omboypy va'ekue igreja ha'e py. Ha'e gui Galácia yvy gui Paulo oo ma rire ha'e py ovaẽ amboae rami rei nhombo'e va'e, judeu regua. Ha'e va'e kuery ma nhombo'e vy aipoe'i: “Moisés lei oeja va'ekue rupi nhandekuai ramo 'rāe Nhanderuete nhanemboeko porã, nhandepire nhamboi uka aguã regua rupi guive”, he'i nhombo'e vy.

Ha'e rã Paulo ma ha'e rami e'ŷ nhombo'e, avakue oikuua rami rive'ŷ. Aipoe'i: “Ayvu porã pendevy xee amombe'u va'ekue ma avakue guigua e'ŷ. Mba'eta xee ma avakue gui naendui neĩ ndaikuaai karamboae. Jesus Cristo ae oikuua uka xevy” (1.11b-12). “Nhanderuete renonde avave rei lei re onhea'ãa rupi nomboeko porãai 'rã, mba'eta ‘Heko porã va'e ma ojeroviaa rupi 'rã ikuai', he'i” (3.11). “Mba'eta peẽ kuery voi Cristo Jesus re pejerovia vy Nhanderuete ra'y kuery pendekuai”, he'i (3.26).

Ha'e gui ára nhavõ Nhanderuete renonde jaiko aguã ma ha'e rami ae avi, mba'eta nhande ae nhanhea'ãa rupi rive'ŷ 'rã jaupity teko porã, ha'e rã Jesus re jajeroviaa re, ha'e Nhe'ẽ po'akaa rupi anho. “Ha'e nunga rupi aipoa'e: Pendekuai Nhe'ẽ re. Ha'e vy 'rãe ndapejapoi to'o oipota va'e”, he'i (5.16).

Oxarura reve ijayvu vy omboypyague

¹ Xee Paulo ma apóstolo aiko. Avakue e'ŷ xemoī, neī avakue pe e'ŷ guive xemoī ukaa. Ha'e rā Jesus Cristo ae xemōī va'ekue, ha'e omanoague gui Nhanderuete imboete jevyare va'e voi.

² Irmão kuery xeirū ikuai va'e ha'e javi reve roxarura Galácia py igreja kuery pendekuai va'e pe.*

³ Tove peē kuery tapendu Nhanderuete ha'e [nhande] Senhor Jesus Cristo penemboaxyha'e mby'a porā.

⁴ Mba'eta ha'e ae ojejuka uka raka'e jajejavvyague re, Nhanderuete oipotaa rami vy ko yvy vai regua reko gui nhandereraa jepe aguā.

⁵ Tove ha'e anho tomboetea aŷ, ha'e raka'eve rā peve. Amém.

Galácia pygua kuery ojeroviaa gui ojepe'aa re ijayvuague

⁶ Ha'e rami avi anhemondyi mba'eta omombe'ua rā aendu Cristo rupi Nhanderuete penemboaxy vy penerenoī va'ekue ri ixugui pejepé'apa vyvoia, ayvu porā ramigua re rive pevapaxe vy.

⁷ Ha'e va'e ma amboae ayvu porā e'ŷ guive. Ha'e rami avi amongue rānda'u Cristo regua ayvu porā oguerovaxe vy penemboeko eta rei.*

⁸ Ha'e gui ayvu porā romombe'u va'ekue rami e'ŷ ri omombe'u va'e rei tove tokanhy, ore e'ŷ vy anjo yva pygua omombe'u tei.

⁹ Aipoa'e ae ma va'ekue ri teigue ju aipoa'e: Ayvu porā oregui pendu va'ekue rami e'ŷ ri omombe'u vy tokanhy.

Ayvu porā oendu ha'e omombe'ua re Paulo ijayvuague

¹⁰ Ha'e rami xeayvu vy nda'u aŷ avakue pe ri ajejou porā uka, tyrā pa Nhanderuete pe? Avakue rive ri nda'u

---

* 1:2 Atos 16.6, 18.23   * 1:7 Romanos 16.17; 2 Coríntios 11.3,4; Colossenses 2.8; 2 Pedro 2.1-3

ambovy'axe? Mba'eta avakue ambovy'aa rupi rive aiko va'e rire ndaikoi 'rāgue Cristo rembiguai.

¹¹ Irmão kuery, po ramigua aipota peikuua porã: Ayvu porã pendevy xee amombe'u va'ekue ma avakue guigua e'ŷ.

¹² Mba'eta xee ma avakue gui naendui neĩ ndaikuaai karamboae. Jesus Cristo ae oikuua uka xevy.

¹³ Mba'eta pendu ae ma judeu kuery reko rami aikoague. Mba'eta Nhanderuete pegua igreja kuery amoingo axy rei va'ekue, amombaxe ete vy.

¹⁴ Ha'e rami aikoa rupi xeretarã judeu kuery xejavegua gui voi anheáve va'ekue, oreramoĩ kuery orembo'eague rami ete aikoxe vy.*

¹⁵ Ha'e gui ma xetui'i e'ŷ mbove ma voi Nhanderuete xemboaxyia rupi xeporavo rire xerenoĩ, ha'e oipotaa rami vy

¹⁶ xevy pe oikuua uka Gua'y regua, judeu e'ŷ va'e kuery ikuia rupi amombe'u aguã. Ha'e ramo amboae kuery pe xee naporandui karamboae aiko aguã re,

¹⁷ neĩ Jerusalém tetã katy ma voi ndaai ha'e kuery ranhe xegui apóstolo ikuai va'ea py. Ha'e rã Arábia yvy katy ranhe aa, ha'e gui Damasco tetã py ju ajevy.

Jerusalém py, Síria ha'e Cilícia katy Paulo ooague

¹⁸ Ha'e gui mboapy ma'etŷa py mae ma Jerusalém katy aa Cefas aexa aguã. Quinze ára re aiko hexeve.

¹⁹ Ha'e rã apóstolo kuery mboae ma ndaexai karamboae, Senhor ryvy Tiago e'ŷ vy.*

²⁰ Nhanderuete renonde aipoa'e: Po rami pêvy ambopara vy ndaxeapui.

²¹ Ha'e gui ma Síria ha'e Cilícia yvy katy ju aa.

* 1:14 Atos 26.9-20   * 1:19 Atos 9.26-30

²² Ha'e rã Judéia yvy re Cristo pegua igreja kuery ikuai va'e ma ndaxerexai teri.

²³ Xerekó omombe'ua ramo rive ha'e kuery oendu, "Nhanemoingo axy reiare aÿ ma omombe'u oikovy ja- jerovia aguã regua yma rupi ombovaipaxe va'ekue", 'ea rã.

²⁴ Ha'e rami xerekó oendu vy oguerovy'a okuapy Nhan- deruete.

2

Judeu ha'e judeu e'ý va'e ikuiaia rupi apóstolo kuery ombo'eapoa re ijayvuague

¹ Ha'e gui catorze ma'etý rire ma Jerusalém katy ju aa karamboae Barnabé reve. Tito avi araa.

² Aa aguã Nhanderuete oikuaa ukaague rami vy aa. Ha'e py ma opena va'e kuery pe amombe'u ayvu porã judeu e'ý va'e kuerya rupi amombe'u aikovy va'e. Pavẽ pe'ý guive amombe'u, irmão kuery yvatekueve va'e pe anho, ha'e kuery ombovaipa e'ý aguã anhombo'ea ha'e anhombo'eague.*

³ Ha'e rami teĩ neĩ Tito xerupive oo va'ekue pe voi ha'e kuery nda'ijayvui opire omboi uka aguã, grego va'eri.

⁴ Omboi uka aguã ijayvu va'e ma irmão ramigua kuery rive, irmão kuery reve onhemoirũ va'ekue. Ha'e kuery ma oikuaa pota reixe raka'e opa mba'e gui Cristo Jesus nhandereraa jepe ramo nhandekuaia re, escravo rami ju nhanemoingoxe vy.*

⁵ Ha'e rami teĩ ha'e kuery oipota va'e ma neĩ peteĩ henda py ma voi ndorojapoi, ayvu porã anhetẽ va'e peẽ kuery peguarã opyta aguã.

---

* 2:2 Atos 15.1-11   * 2:4 Irmão ramigua kuery ma nhomoingoxe judeu kuery pegua lei rupi anho, escravo rami ae.

⁶ Ha'e guiomboetevepy kuery re ma xee napenai, mba'eta Nhanderuete voi amongue rive joegui oayvuve va'e'ŷ. Ha'e kuery yvatekueve ikuai va'e voi neĩ peteĩ henda py naxembo'ei mba'emo pyau re.

⁷ Ha'e rami 'rāgue py xejou porã, mba'eta oikuaa amboae regua kuery pe ayvu porã amombe'u aguã Nhan-deruete xemoīague, judeu kuery pe Pedro omombe'u aguã omoīague rami avi.

⁸ Mba'eta apóstolo Pedro judeu kuery pe ayvu omombe'ua rupi Nhanderuete oipytyvõa rami avi xee voi xepytyvõ amboae regua ikuiaia rupi amba'eapoa rupi.

⁹ Ha'e gui ha'e rami amba'eapo aguã Nhanderuete xemboaxy vy xemoīague omboetevepy kuery Tiago, Cefas ha'e João oikuaa vy orererovy'a, orepopyy guive, xee ha'e Barnabé reve. Mba'eta ojou porã amboae regua kuery mbo'ea rupi ore orekuaia, ha'e kuery judeu kuery mbo'ea rupi ikuiaia rami avi.

¹⁰ Peteĩ'i re anho tema ha'e kuery ojerure, iporiaukue'i roipytyvõ aguã re orema'endu'a aguã. Ha'e gui xee ma ha'e nunga re anhea'ã ae ma aikovy.

Pedro pe Paulo ijayvuague, ha'e Cristo Jesus re jajerovia ramo nhanemboeko porãa re ijayvua

¹¹ Ha'e gui ma Antioquia tetã py Cefas ovaẽ ma vy ha'eve e'ŷa rami oiko ramo xeayvu ete ixupe.

¹² Mba'eta Tiago remimbou avakue novaẽi teria ja Cefas okaru oikovy va'ekue judeu e'ŷ va'e kuery reve. Ha'e rami teĩ avakue ovaẽ ma ramo opytu'u, judeu kuery gui okyje vy ojepe'a.

¹³ Hexeve judeu kuery mboae heta avi onhenhom. Barnabé eteve voi ha'e kuery onhenhomia rami onhemoingo uka.

¹⁴ Ha'e gui ma ha'e kuery ha'eve e'ŷa rami, ayvu porã anhetẽ va'e rami e'ŷ ikuiaia xee aexa vy pavẽ oendua py

aipoa'e Cefas pe: “Ndee ma judeu va'eri amboae regua reko rami reiko va'ekue, judeu reko rami e'ŷ. Ha'e gui aŷ ma mba'e re tu amboae regua kuery ri remoingoxe judeu reko rami?” ha'e va'ekue.

¹⁵ Mba'eta ore ma judeu ae ma voi orekuai, “Amboae regua ojejavypa rei va'e” 'ea va'e e'ŷ.

¹⁶ Jaikuua guive lei re nhanhea'aa rupi e'ŷ nhanemboeko porāa, ha'e rã Cristo Jesus re jajeroviaa re. Ha'e rami vy ore voi Cristo Jesus re rojerovia, ha'e rami vy rojeroviaa re oremboeko porāa aguā, lei re ronhea'aa rupi e'ŷ. Mba'eta lei re onhea'aa rupi ma avave rei nomboeko porāai 'rã.†

¹⁷ Ha'e rami avi xapy'a rei Cristo re vy nhanhemboeko porā uka teĩ amongue ojou 'rã jajejavya. Ha'e rami vy nda'u Cristo ae ri nhandeapo jajejav aguā rami? Any teve.

¹⁸ Mba'eta mba'emo nhambovaipa va'ekue jajapo ju va'e rire mae japyta 'rāgue ojejavypa riae va'e.

¹⁹ Ha'e rami 'rāgue py lei re oĩa aikuua porā rire xee amano ae ma lei pe, Nhanderuete pe ju aiko aguā. Xee voi kuruxu re xemoĩa avi Cristo reve.*

²⁰ Ha'e rami rire xee ve'ŷ ma aiko, Cristo oiko xere. Aŷ xero'o re aiko teri reve Nhanderuete Ra'y re ajeroviaa rupi aiko, xerayvu vy xere ojejuka uka rire.

²¹ Xee ma Nhanderuete xemboaxya nambovare e'ŷi. Mba'eta lei re nhanhea'aa rupi nhanemboeko porāa va'e rire Cristo omanoague ndovarei 'rāgue.

3

Galácia pygua kuery pe Paulo oporanduague

---

† ^{2:16} “Ore” he'ia ma judeu kuery re ijayvu vy. Galácia pygua kuery ma judeu e'ŷ ikuai. Ha'e gui ha'e javi regua ma Jesus Cristo re ojerovia vy 'rāe oo jepe (Romanos 3.21-30). * ^{2:19} Romanos

¹ Peẽ Galácia pygua kuery pene'arandu e'ŷ va'e, mava'e tu penembotavy ra'e? Mba'eta pendua py amombe'u porã va'ekue Jesus Cristo kuruxu re ojejuka ukaague.

² Po rami anho aikuaaxe pẽgui: Lei re penhea'ã rupi ri nda'u Nhe'ẽ pejopy, tyrã pa ayvu porã pendu vy pejeroviaa py?

³ Pene'arandu e'ŷ va'e, Nhe'ẽ reve pemboypy va'ekue ri aŷ to'o re rive ju ta ri ty'y opa mba'e py pendekuai porã?*

⁴ Pendekuai axy reiaque ndovarei ri ty'y mba'everã? Ha'e nungakue ndovare e'ŷi 'rãgue.

⁵ Ha'e gui Nhe'ẽ mbouare nda'u lei re penhea'ã ramo ri mba'emo porã ojapo penembyte, tyrã pa ayvu porã pendu va'e re pejerovia ramo?

Abraão rekokue re ijayvua

⁶ Ha'e ramigua ae Abraão ojou raka'e, mba'eta “Nhanderuete re ojerovia ramo ojeroviaa re ome'ẽ teko porã”, he'iague rami.*

⁷ Ha'e nunga rupi jaikuua ojerovia va'e ae Abraão ramymino kuery ikuia.*

⁸ Mba'eta Abraão pe ranhe omombe'u ayvu porã vy “Ndegui vy amoingo porã 'rã yvy regua ha'e javi”, he'i va'ekue. Ha'e ramia py ipara re Nhanderuete oikuua uka ma voi amboae regua kuery ojerovia ramo omboeko porã 'rãa.*

⁹ Ha'ekue rami vy Abraão ojerovia ete va'e reve omoingo porã avi 'rã ojerovia va'e kuery ha'e javi.

¹⁰ Ha'e rã lei re onhea'ã va'e ma ayvu vaipy meme, mba'eta ipara oiny: “Lei re ikuai va'e ndojapopai ri vy ayvu vaipy opyta.”*

* 3:3 Gálatas 5.16-23; Efésios 2.8-10
4.1-25 * 3:8 Gênesis 12.3, 18.18

* 3:6 Gênesis 15.6 * 3:7 Romanos
* 3:10 Deuterônômio 27.26

¹¹ Ha'e nunga rupi Nhanderuete renonde avave rei re onhea'ña rupi nomboeko porãai 'rã, mba'eta "Heko porã va'e ma ojeroviaa rupi 'rã ikuai", he'i.*

¹² Ha'e gui lei re nhanhea'ña vy ma jajeroviaa rupi e'ŷ nhandekuai. Ha'e rami 'rāgue py "Lei re oĩa amongue ojapopa ri vy oikove 'rã hexe vy", he'iague rami.*

¹³ Ha'e gui ma Cristo nhandejogua raka'e lei re ayvu vai oĩa gui, nhanderekovia ayvu vaipy ojeapo vy. Mba'eta ipara oiny: "Yvyra re oupia imoiny va'ekue ma ayvu vaipy meme" he'ia rami.*

¹⁴ Ha'e rami vy Jesus Cristo ojapo Abraão pe Nhanderuete "Ndegui vy anhomoingo porã 'rã" he'iague amboae regua kuery voi oupity aguã. Ha'e rami rã jajerovia vy jajopy 'rã Nhe'ẽ ombou va'erã va'ekue.

Nhanderuete ayvu mbovaipaarã e'ŷ lei oejaague re ijayvua

¹⁵ Irmão kuery, nhande ae reko re ambojoja ta aŷ. Mba'eta mba'emo jajapo aguã re jajogueroayvu rire nda'evei avave rei ombovaipa, neĩ omoĩave aguã ha'e va'ekue áry.

¹⁶ Ha'e gui Abraão ha'e hamymino pe Nhanderuete ijayvu raka'e omoingo porã aguã re. Ha'e ramia py "Hamymino kuery pe" nde'i, mba'eta hetá pe rami e'ŷ ijayvu, petel'i pe anho, "Neramymino" he'ia py. Ha'e va'e ma Cristo.*

¹⁷ Ha'e gui aipoa'eve ju: Nhanderuete yma ma voi guexeve guarã ojapo ma rire quatrocentos e trinta ma'etýa py lei oeja avi vy nomboaxa rivei, neĩ nombovaipai ijayvu ma voiague.*

¹⁸ Mba'eta lei re nhanhea'ña rupi ri Nhanderuete gui mba'emo jajopy va'e rire ijayvuague rupi ve'ŷ jajopy

* 3:11 Habacuque 2.4   * 3:12 Levítico 18.5   * 3:13 Deuteronômio 21.23

* 3:16 Gênesis 13.15, 24.7   * 3:17 Hebreus 6.13-18

'rāgue. Ha'e rami teī ijayvuague rupi rive Nhanderuete mba'emo ome'ẽ raka'e Abraão pe.

¹⁹ Ha'e gui ma mba'erā nda'u oeja avi lei? Lei ma jejavya kuaa ukaarā oeja raka'e, ovare aguā hamymino ijayvu ma voiague va'e oiko peve'i.* Anjo kuery po rupi lei ome'ẽ uka raka'e, ha'e gui amboae po rupi ju.

²⁰ "Amboae po rupi ome'ẽ uka" he'ia py ma peteī'i re e'ŷ ijayvu vy, mokoī re. Ha'e rā Nhanderuete ma peteī'i.

²¹ Ha'e gui Nhanderuete nda'u ijayvu ma voiague rovai guarā ri lei oeja raka'e? Any teve. Mba'eta tekove me'ēarā ri lei oeja va'e rire anhetē lei re nhanhea'āa rupi 'rāgue teko porā jaupity.

²² Ha'e gui ipara oinya oikuua uka jejavya guy py meme nhandekuaia, Jesus Cristo re jajerovia vy ome'ẽ 'rā va'ekue jajopy aguā.

Cristo-a py lei nhanererovaēague rami ijayvua

²³ Ha'e gui hexe jajerovia aguā regua oikuua uka e'ŷ mbove ma lei rupi ranhe nhanemoingo vy omboty pyre rami nhandererekō raka'e, jajerovia aguā regua oikuua uka peve.

²⁴ Ha'e rami vy lei ma nhandere opena va'e rami ranhe nhandererekō raka'e, Cristo-a py nhanererovaē aguā, hexe jajerovia ramo nhanemboeko porā aguā.*

²⁵ Ha'e gui jajerovia aguā regua oikuua uka ma rire nhandererekōare rupi ve'ŷ nhandekuai.

²⁶ Mba'eta peē kuery voi Cristo Jesus re pejerovia vy Nhanderuete ra'y kuery pendekuai.

²⁷ Mba'eta Cristo re penhemongarai uka va'ekue ha'e javi ma Cristo py avi penhemonde.

---

* 3:19 Romanos 5,20,21   * 3:24 Romanos 10,4

²⁸ Ha'e nunga rupi jipovei 'rā judeu ha'e grego, escravo ha'e escravo e'ŷ, avakue ha'e kunhague, mba'eta Jesus Cristo re vy ha'e javive peteĩ regua anho nhandekuai.

²⁹ Ha'e rami vy Cristo pegua peiko vy peẽ kuery voi Abraão ramymino kuery pendekuai, ha'e ijayvuague peupity avi aguã rami guive pendekuai.

4

Cristo re vy Nhanderuete ra'y kuery jaikoa re ijayvua

¹ Aipoa'e: nguu gui ta'y kuery mba'emo ojopy aguã rami ikuai va'e ma kyrigue teri ikuia ja escravo rami ete 'rā ikuai, opa mba'e ha'e kuery pe guarã oĩ teĩ.

² Ha'e rami vy imbo'ea ha'e hexe opena va'e kuery oipotaa rami 'rā ikuai, tuu oa'angaague ára novaëi teria ja.

³ Nhande kuery voi ha'e rami avi nhandekuai va'ekue. Kyrigue rami teri nhandekuai jave escravo rami nhanemoingoa va'ekue ko yvy regua oikuua rami rive.

⁴ Ha'e gui oa'angaague ára ovaë ramo Nhanderuete ombou Gua'y ae kunha gui oiko aguã, lei rupi guarã,

⁵ lei rupi nhandekuaiague gui nhandereraa jepe vy ta'y kuery ete nhanemoingo aguã.

⁶ Ha'e gui ta'y kuery jaiko ramo nhandepy'a re Nhanderuete ombou Gua'y Nhe'ẽ, ojapukai vy "Xeru, Xeru" he'i va'erã.

⁷ Ha'e nunga rupi escravo ve'ŷ, ta'y kuery ma peiko. Gua'y kuery Nhanderuete penemoingo rire ixugui mba'emo porã pejopy aguã rami pendekuai.*

Gueko ymague ae rupi ju ojevyxea re ijayvuague

⁸ Ymave rupi Nhanderuete peikuaa e'ŷ mbove escravo rami pendekuai teri va'ekue Nhanderuete ramigua kuery pe rive.

---

* ^{4:7} Romanos 8.14-17

⁹ Aŷ ma peikuua ma Nhanderuete, ha'e ranhe pendekuua rire. Mba'e re tu ha'vy pejevyxe ju mba'emo ipo'aka e'ŷ ha'e ovare'ŷ va'e re, ha'e nunga pegua escravo ju pendekuaxe vy?

¹⁰ Mba'eta amongue ára pemboeteve 'rã joegui, amongue jaxy, mba'emo oiko aguã ára ha'e amongue ma'etŷ guive.

¹¹ Ha'e ramo xee akyje peẽ kuerya rupi amba'eapoague ndovarevei gui.*

Paulo ndoikuuai reia re ijayvuague

¹² Xee rami avi pendekuai 'rãgue, mba'eta xee voi peẽ rami aiko.* Irmão kuery, po rami anho ajerure, mba'eta xevy pe mba'eve py ndapejapo vai.

¹³ Jypy'i pêvy ayvu porã amombe'u jave xemba'eaxy ete va'ekue, peẽ peikuua porã.

¹⁴ Xee aiko axya peẽ kuery pe voi haxy ete va'ekue peropo'aka aguã. Ha'e ramive ma peẽ kuery ndaxerexaxe e'ŷi, ndaxerayvu e'ŷi guive. Ha'e rami 'rãgue py xemovaẽ porã va'ekue Nhanderuetea guigua anjo rami, Jesus Cristo rami ete.

¹⁵ Ha'e gui aŷ ma mba'exa tu noïvei ri pendekuai porãague? Xee aipoa'e porã: Ha'eve va'e rire penderexa ae penoẽ 'rãgue raka'e xevy peme'ẽ aguã.

¹⁶ Ha'e gui aŷ ma anhetẽ va'e rupi xee romongeta vy nda'u penderovaigua ju ri aiko?

¹⁷ Ha'e rã amboae kuery ma pendererory merami rive xegui pendererovapaxe vy, ha'e kuery re ju peo aguã.

¹⁸ Ha'eve avi iporã va'e re peo aguã, pendereve xee aiko jave anho e'ŷ.

¹⁹ Xera'y kuery, peẽ kuery re nda'evei aiko imemby raxy va'e rami, pendere Cristo reko ojekuaa porã e'ŷa ja.

---

* ^{4:11} Colossenses 2.16,17   * ^{4:12} Paulo ma judeu va'erí judeu e'ŷ va'e reko rami oiko ombo'ea rupi (1 Coríntios 9.21,22).

²⁰ Ha'eve va'e rire aŷ voi xee avaѣ 'râgue peě kuerya py amboae rami ju xeayvu aguã, mba'eta ndaikuuai rei peě kuerya reko.

Sara ha'e Agar rekokue reombojojaague

²¹ Lei rupi rive pendekuaixe va'e, pemombe'u xevy: Ndapeikuuai ri ty'y lei re oĩ va'e?

²² Mba'eta ipara oiny: "Abraão oguereko mokoõ gua'y. Peteĩ ma kunha escrava pi'a, ha'e rã amboae ma escrava e'ŷ pi'a raka'e."†

²³ Escrava pi'a ma to'o gui rive itui'i. Ha'e rã escrava e'ŷ pi'a ma Nhanderuete ijayvuague rami vy itui'i.

²⁴ Ha'e nunga oiko raka'e jaikuua pota aguã, mba'eta ha'e va'e kunhague ma mokoõ ayvu nhanderekorã oeja pyre rami. Peteĩ ayvu ma Sinai yvyty re oeja, escravo rami nhanemoingo va'e. Ha'e va'e ma Agar.‡

²⁵ Mba'eta Agar ma Arábia regua Sinai yvyty rami, ha'e Jerusalém tetã aŷgua rami guive oiko, mba'eta ha'e pygua kuery escravo rami meme teri ikuai.

²⁶ Ha'e rã Jerusalém yvategua pygua kuery ma escravo e'ŷ ikuai. Ha'e va'e ae ma nhandexy.

²⁷ Mba'eta ipara oiny: "Nememby e'ŷ va'e, kyrĩ va'e reikuavã e'ŷ teri va'e, evy'a ke. Kyrĩ va'e raxy rendu e'ŷ teri va'e, enhendu atã ke revy'a vy, mba'eta ome reve oiko va'e memby kuery gui hetave 'rã ikuai kunha oeja pyre memby kuery."*

† ^{4:22} Abraão ma mokoõ kunha re omenda raka'e, gua'yxy ae'i Sara re, ha'e gui escrava Agar re guive, Nhanderuete oipotaa rami e'ŷ teĩ. Sara pi'a ma Isaque, ha'e rã Agar pi'a ma Ismael (Gênesis 16 ha'e 21). ‡ ^{4:24} Sinai yvyty re ma lei judeu kuery rekorã oeja raka'e. Ha'e va'e rupi onhea'ã va'e ma escravo rami meme ikuai (Êxodo 20; Hebreus 12.18-29).

* ^{4:27} Isaías 54.1

²⁸ Ha'e gui irmão kuery, peẽ ma Isaque itui'iague rami avi Nhanderuete ijayvuague rami vy peiko.

²⁹ Yma guare rami to'o gui itui'i va'ekue ma opu'ã rei raka'e Nhe'ẽ gui itui'i va'ekue re. Ha'ekue ramigua ae aŷ voi oiko.

³⁰ Ha'e rami teĩ ipara re oĩ: “Eipe'a ke escrava ipi'a reve, mba'eta nda'evei escrava e'ŷ pi'a rami avi escrava pi'a ojopy aguã mba'emo.”*

³¹ Ha'e rami vy irmão kuery, nhande ma escrava memby kuery e'ŷ, ha'e rã escrava e'ŷ memby kuery nhandekuai.

5

Lei rupi nhandekuai 'rãgue py Cristo re anho jajerovia aguã re ijayvua

¹ Escravo ve'ŷ nhandekuai aguã ae Cristo nhandereraa jepe. Peĩ atã ke ha'vy escravo penhemoingo uka jevy e'ŷ aguã.*

² Mba'eta xee Paulo aipoa'e pêvy: Pendepire pemboi uka ramo Cristo pendereraa jepeague ndovarei 'rã.

³ Teĩgue ju aipoa'e pavẽ pe: Opire omboi uka va'ekue ma lei re oĩ va'e ha'e javi ojapo aguã rami ikuai.

⁴ Peẽ kuery lei re penhea'ãa rupi penhemboeko porã ukaxe va'e, pejepe'a ma Cristo gui, ha'e penemboaxyague peja guive.

⁵ Mba'eta ore ma Nhe'ẽ rupi vy rojerovia reve roarõ roikovy tekó porã ome'ẽ mbyrã.

⁶ Mba'eta Cristo Jesus re nhandekuai ramo mba'everã ndovarei nhandepire nhamboi ukaague, neĩ nhamboi uka e'ŷa voi. Ovare va'e ma jajeroviaa nhandeporayvua rupi jaexa uka va'e anho.

⁷ Peẽ kuery pendekuai porã va'ekue. Mava'e tu pendejoko ra'e anhetẽ va'e rupi pendekuai ve'ŷ aguã?

---

* 4:30 Gênesis 21.10   * 5:1 João 8.32,36

⁸ Mba'eta ha'e rami aguã ma penerenoĩare gui e'ŷ ou.

⁹ Trigo mbovua minha ruxã'i teĩ mesa ha'e javi 'rã omoeakuãmba.

¹⁰ Ha'e rami teĩ xee ma Senhor rupi vy ajerovia amboae rami rei peikuaa e'ŷ aguã. Ha'e rã penemoangeko reia mava'e rã rei opaga 'rã.

¹¹ Ha'e gui irmão kuery, xee ma nhandepire nhamboi uka aguã re teri anhombo'e va'e rire mba'exa 'rãgue tu ha'vy xembojexavai reia? Ha'e rami anhombo'e va'e rire ha'e kuery ndojou vaivei 'rãgue kuruxu re Cristo ojuka ukaague amombe'u rã.

¹² Ha'eveve 'rãgue penemoangeko reia kuery ha'e kuery ae onhekxyximbã va'e rire.

Escravo ve'ŷ ma jaiko vy nhandeporayvu aguã re ijayvua

¹³ Mba'eta peẽ irmão kuery, escravo ve'ŷ pendekuai aguã Nhanderuete penerenoĩ. Ha'e rami avi escravo ve'ŷ pendekuaia rupi nda'evei to'o oipotaa rami pendekuai aguã, ha'e rã pejoayvua rupi 'rã pendekuai peteĩ-teĩ rembiguai rami.*

¹⁴ Mba'eta lei re oĩ va'e ha'e javi 'rã jajapo peteĩ'i ayvu rupi nhandekuai vy: “Peayvu peneirũ peẽ ae pejeayvua rami” he'iague.*

¹⁵ Ha'e rami teĩ jomeme pejoxu'u ha'e penhombói-mboi ri vy penheangu ke peẽ ae penhomomba e'ŷ aguã.

To'o rembiapo ha'e Nhe'ẽ guigua re ijayvua

¹⁶ Ha'e nunga rupi aipoa'e: Pendekuai Nhe'ẽ re. Ha'e vy 'rãe ndapejapoi to'o oipota va'e.

* 5:13 Romanos 6.18,19; 1 Pedro 2.16,17

* 5:14 Levítico 19.18

¹⁷ Mba'eta to'o oipota va'e ma Nhe'ẽ ndoipotai, ha'e Nhe'ẽ oipota va'e ma to'o ndoipotai, joo ramigua e'ŷ vy. Ha'e nunga rupi ae ndapejapo kuaai peipota va'e.

¹⁸ Ha'e rã Nhe'ẽ ri pendererekó ramo lei guy py ve'ŷ pendekuai.*

¹⁹ Ha'e gui to'o guigua ma jaikuua pavẽ: tavy reia, teko ky'a, jajejoko e'ŷa,

²⁰ mba'emo ra'angaa re jajeroviaa, mba'evyky, joe nanhandea'eia, joe nhapu'ã reia, takâte'ŷ, joupe nhandevai reia, nhandeyvate reixeia, joegui jaja'oa, joo rami e'ŷ-e'ŷ nhandekuaia,

²¹ jajojou vai reia, jaka'u reia, jakaru guaxua rupi nhandekuaia, ha'e ramigua anho. Ha'e nunga re pêvy xeayvu ae ma va'ekue, ha'e aŷ ma amombe'u porâve ju: Ha'e rami ikuai va'e ma Nhanderuete po'akaa pyguarã e'ŷ.

²² Ha'e rã Nhe'ẽ guigua ma pova'e: mborayvu, vy'a, mby'a porã, jajogueropo'akaa, joupe jajapo porãa, nhanhopytyvõa, ojeroviapy jaikoa,

²³ nhandevai rive e'ŷa ha'e jajejokoa. Ha'e ramigua jokoarã lei jipoi.

²⁴ Ha'e Jesus Cristo pegua ikuai va'e ma kuruxu re ojuka avi ma to'o opa marã rei oipota va'e.

²⁵ Nhe'ẽ re vy jaikove rire Nhe'ẽ reve ae tema nhandekuai.

²⁶ Nda'evei jajejou porã rei aguã, nhanhombopoxy ha'e jajojou vaia rupi.

¹ Irmão kuery, amongue ha'eve e'ŷa rami oiko rā oexaa ramo peẽ Nhe'ẽ reve pendekuai va'e pemongeta 'rā, pendevai e'ŷ re. Penheangu ke guive peẽ voi penhembotavy uka e'ŷ aguã.

² Peraa ke peteĩ-teĩ voyi. Ha'e rami vy 'rāe Cristo guigua lei rupi pendekuai.*

³ Ha'e rā amongue heko porāve e'ŷ teĩ ojeupe “Xereko porā” he'i vy ha'e kuery ae ojekore.

⁴ Peteĩ-teĩ peikuua pota peẽ ae penderekro re. Ha'e rami vy 'rāe pejererovy'a aguã ha'eve, amboae kuery reko re peikuua pota rei nda'ei.

⁵ Mba'eta peteĩ-teĩ ogueraa 'rā ovoyi ae.

Mba'emo nhanhotŷague gui nhamono'õ ju 'rāa re ijayvua

⁶ Ayvu porā re penembo'ea rā opa mba'e porā pemboja'o 'rā penembo'ea kuery pe.

⁷ Pejekore eme pova'e nunga re, mba'eta Nhanderuete ndojejojai ukai 'rā, mba'eta nhanhotŷague gui ae ju 'rā nhamono'õ.

⁸ To'o guigua onhotŷ rire to'o gui ju 'rā omono'õ imombaarā. Ha'e rā Nhe'ẽ guigua ri onhotŷ rire ma Nhe'ẽ gui ae ju 'rā omono'õ tekove marā e'ŷ.

⁹ Japytu'u rive eme joupe jajapo porāa gui, mba'eta oa'angaague ára nhamono'õ 'rā hekovia, ndajajep'e ai rire.

¹⁰ Ha'e nunga rupi ha'eve jave jajapo porā 'rā pavē pe, nhandereveguia ojerovia va'e kuery pe katuve ma.*

Cristo kuruxu regua anho Paulo oguerovy'aa re ijayvuague

¹¹ Pexa ke ipara tuvixa rei va'e xepo py ae ambopara va'ekue.

---

* 6:2 Mateus 18.15; Lucas 17.3,4; Tiago 5.19,20   * 6:10 2 Coríntios 9.6-15

¹² Ha'e gui to'o re onhemboyvatevexe va'e kuery onheā'a 'rā pendepire pemboi uka aguā re. Ha'e ramigua oipota onhembojexavai uka e'ŷ aguā, mba'eta Cristo kuruxu regua omombe'u va'e rire ombojexavaia ae 'rāgue.

¹³ Ha'e rami avi opire omboi uka va'ekue voi ndojapopai 'rā lei re oĩa, ha'e rami teĩ ha'e kuery onheā'a pendepire pemboi uka aguā re, ha'e nunga re ojererovy'a rei aguā.

¹⁴ Ha'e rā xee ma mba'eve rei ndarovy'ai kuruxu re nhande-Senhor Jesus Cristo omanoague e'ŷ vy.* Mba'eta kuruxu re ma yvy regua reko omano ae ma xevy, ha'e xee voi amano avi yvy regua reko pe.

¹⁵ Mba'eta nhandepire nhamboi ucaa, ha'e nhamboi uka e'ŷa voi mba'e'ŷ, hemimoingo pyau jaikoa anho ovare.

¹⁶ Tove ha'e rami ikuai va'e ha'e javi toendu mby'a porā ha'e omboaxya, Nhanderuete pegua kuery Israel regua voi.

¹⁷ Ha'e rami avi ndaipotavei ma avave rei xemoangeko, mba'eta xerete rupi iperepa ma Jesus káuxa.

Ogueroayvu porāgue

¹⁸ Irmão kuery, tove penenhe'ẽ py tapendu nhande-Senhor Jesus Cristo penemboaxya. Amém.

---

* 6:14 1 Coríntios 1.22-24; 2.1,2

Nhanderuete ayvu iky'a e'ŷ va'e

New Testament in Guaraní, Mbyá

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mbyá Guaraní (Guaraní, Mbyá)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 853110565X

The New Testament

in Guaraní, Mbyá

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Jan 2022 from source files dated 29 Jan
2022
3309fa3b-7590-5ae9-b829-5df4ddfbf957